GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ד, 2024
מספר השאלון: 1261
שם התלמיד/ה: _____

תנ"ך

שאלון 1261

הוראות לנבחן

שימו לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות. יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

הוראות

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון (חובה) – (2×28) – 56 נקודות

פרק שני או פרק שלישי – (1×30) – 30 נקודות

פרק רביעי (חובה) – (1×14) – 14 נקודות

סך הכול – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.

ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיקו את השאלה; כתבו את מספרה בלבד. (2) התרכזו בנושא. שימו לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה. כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

כללי המענה במועד זה (קיץ תשפ"ד): ההנחיות המיוחדות מודפסות בשאלון עצמו (בשער ובתיבות שבראש הפרק השני והפרק השלישי), והן המבנה המחייב: פרק ראשון (חובה) – שתיים מן השאלות 1–4, בכל שאלה כל הסעיפים (א' 8, ב' 10, ג' 10) = 56; פרק שני או פרק שלישי – שאלה אחת בלבד מן השאלות 5–11, או מן הפרק השני (שמות) או מן הפרק השלישי (נושאי הבחירה), בשאלה כל הסעיפים (10 לכל סעיף) = 30; פרק רביעי (חובה) – סעיף א' חובה (8) ועוד סעיף אחד מתוך ב'–ד' (6) = 14. מסמך התובנות של הפיקוח על הוראת התנ"ך לקיץ תשפ"ד (17.09.24) מאשר שהבחינה נערכה בצל המלחמה, בצמצום פרקי הלימוד ובבחירה בין "שמות" ובין "נושא בחירה".

הערה לפתרונות: בפסוקים המצוטטים השם המפורש נכתב בצורת ה', כמו בשאלון. מספור הפסוקים בשמות כ' בשאלון זהה למספור בנוסח המצוטט (פסוק ב' – "אָנֹכִי", פסוק ח' – "זָכוֹר", פסוק י"ד – "לֹא תַחְמֹד").

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – בראשית (חובה)

ענו על שתיים מן השאלות 1–4 (לכל שאלה – 28 נקודות).
בכל שאלה שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לסעיף א – 8 נקודות; לכל אחד מן הסעיפים ב–ג – 10 נקודות).

1. עקדת יצחק

(28 נקודות)
(ראו בנספח: ספר העיקרים, מאמר ג', פרק ל"ו (המילים המסומנות בקו בשאלון מסומנות כאן בקו תחתון) (לשאלה 1, סעיף ב(2)))

קראו בראשית, פרק כ"ב, פסוקים א'–י"ט.

א(1). קראו פסוקים א'–י"ב.
(1) החזרה על המילה "הנני" בפסוק א' ובפסוק ז' מדגישה את הדילמה של אברהם.
מהי הדילמה, וכיצד החזרה על מילה זו מדגישה אותה?

(4 נקודות)

א(2). (2) מה לומדים מן השימוש במילה "הנני" בפסוק י"א על ההכרעה של אברהם בדילמה, ומהו המסר של המלאך לאברהם בפסוק י"ב?

(4 נקודות)

ב(1). קראו בראשית, פרק כ"ב, פסוקים ב'–ג' וגם בראשית, פרק כ"א, פסוק י"ב.
(1) מהי הסתירה בין צו ה' שבבראשית, פרק כ"ב, פסוק ב' ובין הכתוב בבראשית, פרק כ"א, פסוק י"ב? הסבירו את דבריכם.

(4 נקודות)

ב(2). (2) קראו בראשית, פרק כ"ב, פסוק ג' ואת המדרש שלפניכם.
"אמר אברהם: [...] ריבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך שבשעה שאמרת לי 'קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק... והעלהו... לעֹלה' (בראשית, פרק כ"ב, פסוק ב') הייתי יכול לומר: והלוא כבר אמרת לי 'כי ביצחק יקרא לך זרע' (בראשית, פרק כ"א, פסוק י"ב) ולא אמרתי כן, אבל כבשתי רחמיי ולא הרהרתי אחר מידותיך".
(ספר העיקרים, מאמר ג', פרק ל"ו)
האם התגובה של אברהם המתוארת במדרש (מסומנת בקו) עולה בקנה אחד עם התנהגותו המתוארת בבראשית, פרק כ"ב, פסוק ג'? נמקו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב.

(6 נקודות)

ג. קראו פסוקים ה'–ח'.
הסבירו כיצד אברהם מסתיר את הצו של אלוהים מנעריו, וכיצד הוא מסתיר אותו מבנו. בססו את דבריכם על הכתוב.

(10 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

2. חלום יעקב בבית אל

(28 נקודות)

(ראו בנספח: פירוש סְפוֹרְנוֹ לבראשית כ"ח, י"ב (לשאלה 2, סעיף ב(2)))

קראו בראשית, פרק כ"ח.

א(1). קראו פסוקים א'–ט'.

(1) על פי פסוקים א'–ה', מדוע נשלח יעקב אל בית לבן הארמי?

(4 נקודות)

א(2). (2) על פי פסוקים ו'–ט', כיצד פעל עֵשָׂו בתגובה על דברי יצחק ליעקב, ומדוע החליט לפעול כך?

(4 נקודות)

ב(1). קראו פסוקים י"ב–ט"ו.

(1) מהי ההבטחה האישית ליעקב בפסוק ט"ו, ואילו חששות של יעקב הבטחה זו אמורה להרגיע?
הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב.

(5 נקודות)

ב(2). (2) קראו פסוקים י"ב–י"ג ואת הפירוש של סְפוֹרְנוֹ שלפניכם.

" 'והנה מלאכי אלהים...' כי אומנם כן יהיה לבסוף ששרי האומות אחר עלייתם ירדו, והאל יתברך ה'נצב' לעד לא ייטוש את עמו".

לפי פירוש סְפוֹרְנוֹ, הסבירו מה מסמל מראה המלאכים העולים והיורדים בנוגע למצבו העתידי של העם, ומהו המסר העולה ממראה האל הניצב בראש הסולם.

(5 נקודות)

ג(1). קראו פסוקים י"ג–י"ד ופסוקים כ'–כ"ב. קראו גם בראשית, פרק י"ב, פסוקים א'–ד'.

אברם ויעקב זוכים לברכה דומה מן האל.

(1) מהו השוני בין תגובת יעקב על הברכה בפסוקים כ'–כ"ב ובין תגובת אברם על הברכה בפרק י"ב?
הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על שני הכתובים.

(6 נקודות)

ג(2). (2) לדעתכם, מה אפשר ללמוד משוני זה על דמותו של יעקב? נמקו את תשובתכם.

(4 נקודות)

3. מכירת יוסף

(28 נקודות)

(ראו בנספח: פירוש רש"י לבראשית ל"ז, י"ז (לשאלה 3, סעיף ב(1)))

קראו בראשית, פרק ל"ז.

א(1). קראו פסוקים ב'–ד' ופסוקים ל"ב–ל"ה.

(1) על פי פסוקים ב'–ד', כיצד באה לידי ביטוי העדפת יעקב את יוסף על בניו האחרים?

(4 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

א(2). (2) הביאו ראיה מפסוקים ל"ג–ל"ה לרגשותיו העזים של האב המתאבל על בנו המועדף. הסבירו את דבריכם.

(4 נקודות)

ב(1). קראו פסוקים ט"ו–כ'.

(1) קראו פסוק י"ז ואת הפירוש של רש"י שלפניכם.

"נָסְעוּ מִזֶּה - הסיעו עצמן [עצמם] מן האחווה".

הסבירו מהו הפער הרגשי בין בקשת יוסף בפסוק ט"ז ובין תשובת האיש על פי פירוש רש"י.

(6 נקודות)

ב(2). (2) הביאו ראיה אחת מפסוקים י"ח–כ' התומכת בפירוש רש"י שבתת־סעיף (1), והסבירו אותה.

(4 נקודות)

ג. קראו פסוקים כ"א–כ"ז.

מדוע בחרו האחים בסופו של דבר לפעול על פי הצעת יהודה ולא על פי הצעת ראובן? נמקו את דבריכם, ובססו אותם על שתי ההצעות.

(10 נקודות)

4. הגביע ונאום יהודה

(28 נקודות)

(ראו בנספח: ג' זיוון, בראשית, פרק מ"ד, באתר 929 (לשאלה 4, סעיף ב))

קראו בראשית, פרק מ"ד.

א. קראו פסוקים א'–ט'.

האחים משוכנעים שהם אינם אשמים בגנבת הגביע.

הסבירו טענה זו באמצעות שתי ראיות מדברי האחים.

(8 נקודות)

ב. קראו פסוקים י"ג–י"ז ואת דברי ג' זיוון שלפניכם.

"עכשיו ניתן לומר, האחים עמדו בהצלחה יתרה במבחן שערך להם יוסף".

(אתר 929, בראשית, פרק מ"ד)

הביאו שתי דוגמאות מן הכתוב, שאפשר לבסס עליהן את קביעתה של זיוון. הסבירו כל אחת מן הדוגמאות.

(10 נקודות)

ג. קראו פסוקים י"ח–ל"ד וגם בראשית, פרק מ"ה, פסוקים א'–ג'.

יהודה משתמש בנאומו במגוון דרכים לשכנע את יוסף שלא להשאיר את בנימין במצרים: חנופה, חמלה וקבלת אחריות.

הדגימו מן הכתוב שתיים מן הדרכים האלה, והסבירו כיצד השפיעה כל אחת מהן על החלטתו של יוסף לחשוף את זהותו בפני אחיו.

(10 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

פרק שני – שמות

יש לענות על שאלה אחת בלבד, או מן הפרק השני או מן הפרק השלישי.
ענו על אחת מן השאלות 5–11 (30 נקודות).
בשאלה שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לכל סעיף – 10 נקודות; סך הכול לשאלה – 30 נקודות).

5. הסנה ושליחות משה

(30 נקודות)
(ראו בנספח: מ"ד קאסוטו, פירוש על ספר שמות, לשמות ג' (לשאלה 5, סעיף ג(2)))

קראו שמות, פרק ג'.

א. קראו פסוקים א'–ו'.
הביאו שלוש דוגמאות מפסוקים אלה המעידות על התגלות אלוהית, והסבירו אותן.
(10 נקודות)

ב(1). קראו פסוקים י'–י"ח.
(1) משה מביע ספקות בנוגע ליכולתו לעמוד מול פרעה ובנוגע ליכולתו להנהיג את העם.
מהו המענה של אלוהים על כל אחד מן הספקות הללו, וכיצד כל מענה יכול לעזור למשה למלא את שליחותו? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב.
(7 נקודות)

ב(2). (2) לדעתכם, האם הטלת ספק היא תכונה חיובית או שלילית עבור מנהיג? נמקו את דבריכם.
(3 נקודות)

ג(1). קראו פסוקים י"ח–כ'.
(1) מה ה' מבקש שמשה יאמר לפרעה, ומהי התגובה הצפויה של פרעה?
(4 נקודות)

ג(2). (2) קראו גם את דברי הפרשן קאסוטו שלפניכם.
"אף אם תדרשו את דרישתכם בחוזק יד [...] סירובו [של פרעה] יוכיח בבירור שהוא עומד בעקשנותו, ושמנוי וגמור איתו [שהוא החלטי בדעתו] להשאיר בהתמדה את העול הכבד של השעבוד על צווארם של בני ישראל בלי הרף."
(מ"ד קאסוטו, פירוש על ספר שמות, ירושלים, תשמ"ח, עמ' 26–27)
על פי פירוש קאסוטו, מדוע היה הכרחי שאלוהים יגיב בחומרה על ההתנהגות של פרעה? הסבירו את תשובתכם.
(6 נקודות)

6. עשרת הדיברות

(30 נקודות)
(ראו בנספח: מ"ד קאסוטו, פירוש על ספר שמות, לשמות כ', י"א (לשאלה 6, סעיף ב(2)))

קראו שמות, פרק כ', פסוקים א'–י"ד.

א(1). קראו פסוקים ב'–ו' (מן המילים "אנכי ה' אלהיך" עד המילים "ולשמרי מצותי").
(1) הסבירו אילו מעשים של העם יעוררו את קִנְאָתו של אלוהים.
(4 נקודות)

א(2). (2) מהי שיטת הגמול שתחול על מי שמפר את הציוויים שבפסוקים, ומדוע לפי שיטה זו כדאי לדבוק בקיום הציוויים?
(6 נקודות)

ב(1). קראו פסוקים ח'–י"א (מן המילים "זכור את יום השבת" ועד המילים "את יום השבת ויקדשהו").
(1) אפשר לטעון כי בדיבר השבת בא לידי ביטוי חזון לכינון חברה יצרנית הדוגלת בשוויון עבור כל יושבי הארץ.
הוכיחו את שני חלקי הטענה הזאת על פי הכתוב, והסבירו את דבריכם.
(6 נקודות)

ב(2). (2) קראו את דברי הפרשן קאסוטו לפסוק י"א.
"ובזה תחקה את דרכי פעולתו של ה' אלוהיך, ותעיד עדות מתמדת על כך שהוא לבדו ברא את העולם כולו לכל חלקיו".
(מ"ד קאסוטו, פירוש על ספר שמות, ירושלים, תשמ"ח, עמ' 170)
מה קאסוטו מוסיף על הנימוק הדתי לשמירת השבת, המוזכר בפסוק י"א? הסבירו את דבריכם.
(4 נקודות)

ג(1). קראו פסוק י"ד, העוסק בדיבר "לא תחמוד".
(1) במה הדיבר "לא תחמוד" יוצא דופן במהותו משאר הדיברות בפסוקים אלה, ומהו ערכו החינוכי? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב.
(6 נקודות)

ג(2). (2) לדעתכם, האם הזכרת האישה בדיבר זה שומרת על כבודה ומעמדה או פוגעת בהם? נמקו את תשובתכם, ובססו אותה על הכתוב.
(4 נקודות)

פרק שלישי – נושאי הבחירה

אם לא עניתם על שאלה מן הפרק השני, ענו על שאלה מן הפרק השלישי.
בשאלה שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לכל סעיף – 10 נקודות; סך הכול לשאלה – 30 נקודות).

---

7. שיבת ציון – "בשוב ה' את שיבת ציון"

(30 נקודות)
(ראו בנספח: פירוש רד"ק לתהלים קכ"ו, ד (לשאלה 7, סעיף ב), ח' דרוקמן, תהלים קכ"ו (מעובד) (המילים המסומנות בקו בשאלון מסומנות כאן בקו תחתון) (לשאלה 7, סעיף ג))

שיבת ציון

קראו תהלים, פרק קכ"ו.

א. על פי פסוקים א'–ג', כיצד הגיב עם ישראל על שיבת ציון, וכיצד הגיבו העמים השכנים? הסבירו את דבריכם.

(10 נקודות)

ב(1). קראו פסוק ד' ואת פירושו של רד"ק לביטוי "כאפיקים בנגב".

"נגב היא ארץ יבשה [...] והיא צמאה למים, ואם יעברו בה אפיקי מים יהיה חידוש גדול וטובה גדולה, כן תשובת [שיבת] גלותנו".

(1) על פי פירושו של רד"ק, מהו החידוש הגדול שיחול בעם, הנרמז בדימוי "כאפיקים בנגב"?

(6 נקודות)

ב(2). (2) קראו גם יחזקאל, פרק ל"ז, פסוק י"א ופסוק י"ד.

מהו הרעיון המשותף למתואר בפסוקים מיחזקאל ולדימוי "כאפיקים בנגב"? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב.

(4 נקודות)

ג. קראו פסוקים ה'–ו' ואת דבריו של הרב דרוקמן בנוגע לתהליך השיבה לציון.

"כל עוד לא הושלם התהליך עלולים להיות בו עיכובים, ירידות וסיבוכים [...] לכן אסור בשום פנים [...] להירתע גם ממצבים קשים, פיזיים או רוחניים, ובוודאי שאין מקום כלל לייאוש".

(מעובד על פי ח' דרוקמן, מהאתר תנ"ך על הפרק, תהלים קכ"ו)

הסבירו כיצד דבריו של הרב דרוקמן המסומנים בקו באים לידי ביטוי בפסוקים ה'–ו'. בססו את דבריכם על הכתוב.

(10 נקודות)

8. נביא ונבואה – נאום המקדש

(30 נקודות)

(ראו בנספח: ר' מגידוב, ירמיה, פרק ז', באתר 929 (לשאלה 8, סעיף ב))

נביא ונבואה

קראו ירמיה, פרק ז', פסוקים א'–כ'.

א. קראו פסוקים א'–ב' ופסוקים י"ז–י"ח.

השוני בין התנהגות העם המתוארת בפסוק ב' ובין התנהגות העם המתוארת בפסוקים י"ז–י"ח חושף את הצביעות הדתית של העם.

הסבירו קביעה זו. בססו את דבריכם על הכתוב.

(10 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

ב. קראו פסוקים ג'–י"ד.
קראו את דברי ר' מגידוב שלפניכם.
"קשה מאוד לשמוע את דברי ירמיהו, כי הם ניתוץ בוטה של המיתוסים שהעם הכיר וטיפח".
(אתר 929, ירמיה, פרק ז')
הסבירו מהו המיתוס שטיפח העם בנוגע לקיומו ולתפקידו של המקדש, ומדוע אפשר לטעון שירמיהו ניתץ את המיתוס הזה באופן בוטה.
(10 נקודות)

ג(1). קראו פסוק ט"ו.
(1) מהו האירוע ההיסטורי הנרמז בדברי ירמיהו בפסוק זה, ולשם מה הוא מוזכר? הסבירו את דבריכם.
(6 נקודות)

ג(2). (2) קראו גם ירמיה, פרק ל"א, פסוקים י"ז–י"ט.
לדעתכם, האם המסופר בפסוקים אלה על אפרים עשוי לחזק את רוחה של ממלכת יהודה או להחליש אותה? נמקו את תשובתכם, ובססו אותה על הכתוב.
(4 נקודות)

9. חוק וחברה – דאגה לחלשים

(30 נקודות)
(ראו בנספח: גולדה מאיר, מתוך נאום בכנסת על הצעת חוק ביטוח לאומי, 1953 (לשאלה 9, סעיף ג))

חוק וחברה
קראו דברים, פרק כ"ד, פסוקים י'–כ"ב.

א(1). קראו פסוקים י'–י"ח.
(1) בשניים מן החוקים המתוארים בפסוקים אלה נזכר הגֵּר.
על פי כל אחד מן החוקים, הסבירו מי אחראי לרווחתו של הגֵּר וכיצד אחריות זו באה לידי ביטוי.
(6 נקודות)

א(2). (2) מדוע לדעתכם ראתה התורה לנכון לדאוג לרווחתו של הגֵּר החי בקרב עם ישראל? נמקו את דבריכם.
(4 נקודות)

ב. קראו פסוקים י'–י"ג.
על פי פסוקים אלה, נראה שהמַּלווה נדרש לנהוג בהתחשבות רבה ובחמלה כלפי הלווה.
ציינו מעשה אחד הנדרש מן המלווה, שיש בו ביטוי להתחשבות וחמלה, וכתבו מה יכול לשכנע את המַּלווה לקיים דרישה זו. הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב.
(10 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

ג(1). קראו פסוקים י"ט–כ"ב וגם את הקטע שלפניכם מתוך נאום שנשאה גולדה מאיר בכנסת בנוגע להצעת חוק ביטוח לאומי שהוגש לקריאה ראשונה בשנת 1953.

"עם קבלת חוק צנוע זה אנו מניחים אבן פינה לבניין חברה, שבה לא יהיה יתום מופקר ולא יהיה זקן הבוכה על זקנתו. לא בחסדם של נדיבים יהיו תלויים החלשים בתוכנו, כי אם בתור אזרחי המדינה יקבלו את המגיע להם בזכות. והייתה המימרה 'כל ישראל עֲרֵבים זה בזה' לחוק במדינת ישראל".

(1) מהו השוני בין החוק המקראי ובין הצעת החוק של גולדה מאיר בנוגע לשיטת הסיוע לחלשים, וכיצד מיושמת כל שיטה? הסבירו את דבריכם.

(6 נקודות)

ג(2). (2) לדעתכם, איזו שיטת סיוע לחלשים עדיפה? בתשובתכם התייחסו לשתי השיטות. נמקו את דבריכם.

(4 נקודות)

10. מזמורי תהלים – "לב טהור ברא לי"

(30 נקודות)

(ראו בנספח: פירוש רב סעדיה גאון לתהלים נ"א (לשאלה 10, סעיף ב), אהוד בנאי, מתוך השיר "אל תפחד" (לשאלה 10, סעיף ג(2)))

מזמורי תהלים

קראו תהלים, פרק נ"א.

א. קראו פסוקים ג'–י'.

לפניכם שלושה רכיבים בתהליך החזרה בתשובה של החוטא:

– הכרה בחטא

– בקשת מחילה

– היטהרות מן החטא

הביאו מן הפסוקים דוגמה לכל אחד מן הרכיבים האלה, והסבירו כל דוגמה.

(10 נקודות)

ב. קראו פסוקים י"א–י"ב ואת פירושו של רב סעדיה גאון.

"אם תמחול לי יישאר ליבי נקי ויהיה כאילו הוא בריאה חדשה".

על פי הפירוש, הסבירו מהו התנאי ל"לב טהור" על פי פסוק י"א וכיצד תבוא לידי ביטוי הבריאה החדשה המתוארת בפסוק י"ב.

(10 נקודות)

ג(1). קראו פסוקים י"ג–י"ז.

(1) הסבירו מהי ההשפעה של החטא על רגשותיו של החוטא, על פי פסוק י"ג או על פי פסוק י"ד. בססו את תשובתכם על הכתוב.

(4 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

ג(2). (2) קראו את הקטע שלפניכם משירו של אהוד בנאי "אל תפחד".

אל תפחד
אתה לא לבד
הייתה זו דקירה קטנה
זעזוע פתאומי ומהיר,
נכון, איבדת שליטה לרגע
לא היית מספיק זהיר,
ועכשיו פעמוני אזהרה
מצלצלים בראשך
אתה רוצה לשכוח
להתחיל מהתחלה
אז תאמין שאם קלקלת
אתה יכול גם לתקן, כן, כן.
[...]
(מתוך אתר שירונט)

מהי הדרך לתקן את הקלקול על פי הדובר במזמור זה מתהלים, ומהי הדרך לתקן את הקלקול על פי הדובר בשיר? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הפסוקים ועל קטע השיר.

(6 נקודות)

11. ספרות החכמה – דברי אליפז לאיוב

(30 נקודות)

ספרות החכמה – הרהורים על החיים

קראו איוב, פרק ד', פסוקים א'–ט'.

א. קראו פסוקים א'–ה'.

על פי דברי אליפז, הסבירו מהו השוני בין ההתנהגות של איוב בעבר כלפי אנשים שהתמודדו עם קשיים ובין התנהגותו בהווה בנוגע לקשיים שלו עצמו.

(10 נקודות)

ב. קראו פסוק ה' וגם איוב, פרק ב', פסוקים ז'–י"ג.

האם טענתו של אליפז כלפי איוב בפסוק ה' תואמת את ההתנהגות של איוב המתוארת באיוב, פרק ב', פסוקים ז'–י"ג? הסבירו את דבריכם.

(10 נקודות)

ג(1). קראו איוב, פרק ד', פסוקים ז'–ט'.

(1) מהי תפיסת הגמול העולה מפסוקים אלה? הסבירו את תשובתכם, ובססו אותה על הפסוקים.

(6 נקודות)

ג(2). (2) לדעתכם, האם תפיסת גמול זו עשויה לנחם את איוב או עלולה לצער אותו? נמקו את דעתכם.

(4 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

פרק רביעי – קטע להבנה ולניתוח (חובה)

ענו על סעיף א – חובה (8 נקודות) ועל אחד מן הסעיפים ב–ד (6 נקודות).

12. חנה – תפילה ונדר

(14 נקודות)

קראו שמואל א, פרק א'.

ענו על סעיף א – חובה. (8 נקודות)

א. קראו פסוקים ט'–י"א.

על פי פסוקים אלה, ציינו שתי פעולות שעשתה חנה כדי לשנות את מצבה האישי, והסבירו כיצד פעולות אלה היו יכולות לסייע לה בכך.

(8 נקודות)

ב. ענו על אחד מן הסעיפים ב–ד. (6 נקודות)

קראו פסוקים ד'–ח'.

יש הטוענים כי בעת העתיקה היחס כלפי נשים עקרות היה שלילי, מכיוון שתפקידה העיקרי של האישה היה ללדת ילדים.

הביאו שתי דוגמאות המנוגדות לטענה זו, דוגמה אחת מהתנהגותו של אלקנה כלפי חנה ודוגמה אחת מדבריו אליה.

הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב.

(6 נקודות)

ג(1). קראו פסוקים ו'–י' וגם בראשית, פרק ט"ז, פסוקים ד'–ו'.

בשני הקטעים מסופר על יריבות בין שתי נשים הנשואות לאותו הגבר.

(1) הסבירו כיצד באה לידי ביטוי הפגיעה של האישה הפורייה באישה העקרה בכל אחד מן המקרים.

(4 נקודות)

ג(2). (2) מהו השוני בין תגובתה של חנה על הפגיעה ובין תגובתה של שרה? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב.

(2 נקודות)

ד(1). קראו פסוקים ט'–י"ח.

(1) כיצד בא לידי ביטוי חוסר הרגישות של עלי הכוהן כלפי חנה? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב.

(3 נקודות)

ד(2). (2) קראו פסוקים ט"ו–י"ח.

הסבירו כיצד הביטוי "מַעֲנֶה רַךְ – יָשִׁיב חֵמָה [יסיר כעס]" (משלי, פרק ט"ו, פסוק א') עולה בקנה אחד עם ההתנהגות של חנה כלפי עלי ועם תגובתו של עלי על התנהגות זו. בססו את תשובתכם על הכתוב.

(3 נקודות)

נספח – המקורות

ספר העיקרים, מאמר ג', פרק ל"ו (המילים המסומנות בקו בשאלון מסומנות כאן בקו תחתון) (לשאלה 1, סעיף ב(2))

"אמר אברהם: [...] ריבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך שבשעה שאמרת לי 'קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק... והעלהו... לעֹלה' (בראשית, פרק כ"ב, פסוק ב') הייתי יכול לומר: והלוא כבר אמרת לי 'כי ביצחק יקרא לך זרע' (בראשית, פרק כ"א, פסוק י"ב) ולא אמרתי כן, אבל כבשתי רחמיי ולא הרהרתי אחר מידותיך".

(ספר העיקרים, מאמר ג', פרק ל"ו)

פירוש סְפוֹרְנוֹ לבראשית כ"ח, י"ב (לשאלה 2, סעיף ב(2))

" 'והנה מלאכי אלהים...' כי אומנם כן יהיה לבסוף ששרי האומות אחר עלייתם ירדו, והאל יתברך ה'נצב' לעד לא ייטוש את עמו".

פירוש רש"י לבראשית ל"ז, י"ז (לשאלה 3, סעיף ב(1))

"נָסְעוּ מִזֶּה - הסיעו עצמן [עצמם] מן האחווה".

ג' זיוון, בראשית, פרק מ"ד, באתר 929 (לשאלה 4, סעיף ב)

"עכשיו ניתן לומר, האחים עמדו בהצלחה יתרה במבחן שערך להם יוסף".

(אתר 929, בראשית, פרק מ"ד)

מ"ד קאסוטו, פירוש על ספר שמות, לשמות ג' (לשאלה 5, סעיף ג(2))

"אף אם תדרשו את דרישתכם בחוזק יד [...] סירובו [של פרעה] יוכיח בבירור שהוא עומד בעקשנותו, ושמנוי וגמור איתו [שהוא החלטי בדעתו] להשאיר בהתמדה את העול הכבד של השעבוד על צווארם של בני ישראל בלי הרף."

(מ"ד קאסוטו, פירוש על ספר שמות, ירושלים, תשמ"ח, עמ' 26–27)

מ"ד קאסוטו, פירוש על ספר שמות, לשמות כ', י"א (לשאלה 6, סעיף ב(2))

"ובזה תחקה את דרכי פעולתו של ה' אלוהיך, ותעיד עדות מתמדת על כך שהוא לבדו ברא את העולם כולו לכל חלקיו".

(מ"ד קאסוטו, פירוש על ספר שמות, ירושלים, תשמ"ח, עמ' 170)

פירוש רד"ק לתהלים קכ"ו, ד (לשאלה 7, סעיף ב)

"נגב היא ארץ יבשה [...] והיא צמאה למים, ואם יעברו בה אפיקי מים יהיה חידוש גדול וטובה גדולה, כן תשובת [שיבת] גלותנו".

ח' דרוקמן, תהלים קכ"ו (מעובד) (המילים המסומנות בקו בשאלון מסומנות כאן בקו תחתון) (לשאלה 7, סעיף ג)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

"כל עוד לא הושלם התהליך עלולים להיות בו עיכובים, ירידות וסיבוכים [...] לכן אסור בשום פנים [...] להירתע גם ממצבים קשים, פיזיים או רוחניים, ובוודאי שאין מקום כלל לייאוש".

(מעובד על פי ח' דרוקמן, מהאתר תנ"ך על הפרק, תהלים קכ"ו)

ר' מגידוב, ירמיה, פרק ז', באתר 929 (לשאלה 8, סעיף ב)

"קשה מאוד לשמוע את דברי ירמיהו, כי הם ניתוץ בוטה של המיתוסים שהעם הכיר וטיפח".

(אתר 929, ירמיה, פרק ז')

גולדה מאיר, מתוך נאום בכנסת על הצעת חוק ביטוח לאומי, 1953 (לשאלה 9, סעיף ג)

"עם קבלת חוק צנוע זה אנו מניחים אבן פינה לבניין חברה, שבה לא יהיה יתום מופקר ולא יהיה זקן הבוכה על זקנתו. לא בחסדם של נדיבים יהיו תלויים החלשים בתוכנו, כי אם בתור אזרחי המדינה יקבלו את המגיע להם בזכות. והייתה המימרה 'כל ישראל עֲרֵבים זה בזה' לחוק במדינת ישראל".

פירוש רב סעדיה גאון לתהלים נ"א (לשאלה 10, סעיף ב)

"אם תמחול לי יישאר ליבי נקי ויהיה כאילו הוא בריאה חדשה".

אהוד בנאי, מתוך השיר "אל תפחד" (לשאלה 10, סעיף ג(2))

אל תפחד
אתה לא לבד
הייתה זו דקירה קטנה
זעזוע פתאומי ומהיר,
נכון, איבדת שליטה לרגע
לא היית מספיק זהיר,
ועכשיו פעמוני אזהרה
מצלצלים בראשך
אתה רוצה לשכוח
להתחיל מהתחלה
אז תאמין שאם קלקלת
אתה יכול גם לתקן, כן, כן.
[...]

(מתוך אתר שירונט)

כל הבגרויות בתנ"ך עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/tanach